

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

Підходи НБУ до стрес-тестування банків у 2018 році

---

15 березня 2018 р.

Головне про стрес-тестування

- НБУ запровадив щорічну оцінку стійкості банківського сектору.
- Оцінка стійкості проводиться у три етапи:
  1. Оцінка якості активів та прийнятності забезпечення. Оцінка проводиться зовнішніми аудиторами для усіх банків.
  2. Екстраполяція результатів першого етапу, оцінка достатності та потреби в капіталі. Другий етап проводиться у разі виявлення некоректного відображення якості активів банками під час першого етапу.
  3. Стрес-тестування (СТ), оцінка достатності та потреби в капіталі.
- Використовуватиметься 2 макроекономічні сценарії – базовий та несприятливий. Роль базового сценарію – створити базу порівняння для несприятливого сценарію.
- Об'єктами стрес-тестування будуть 25 банків, на які сукупно припадає 93% активів банківського сектору. Для стрес-тестування обиралися банки, найбільші за середнім значенням двох показників: зважені на ризик активи та депозити фізичних осіб. Перелік банків, які будуть об'єктами СТ, наведено у додатку 1.
- НБУ проводитиме стрес-тестування кредитного та ринкового ризиків (процентного та валютного).
- СТ проводитиметься НБУ.
- Результати оцінки стійкості банків буде оприлюднено наприкінці року.

СТ передбачає оцінку стійкості банків за умов гіпотетичної кризи

- Банки повинні мати достатній запас капіталу, щоб не тільки повноцінно функціонувати за поточних макроекономічних умов, але і витримати негативні наслідки можливої кризи.
- СТ має на меті оцінити потенційну стійкість банків під час гіпотетичної кризи.
- Базовий макроекономічний сценарій є близьким до базового прогнозу НБУ.
- Несприятливий макроекономічний сценарій не є прогнозом. Він побудований на гіпотетичних припущеннях макроекономічних показників, які призводять до реалізації кредитного та ринкового ризиків в суттєвих обсягах.
- Відповідно до міжнародної практики стрес-тестування, несприятливий сценарій повинен бути жорстким, але правдоподібним (*severe but plausible scenario*). При цьому він не відображає очікувань розвитку економіки на найближчий період.
- В процесі СТ визначаються оціночні показники фінансової звітності банку (балансу та звіту про прибутки і збитки) на три роки після звітної дати за базовим та несприятливим макроекономічними сценаріями. Оцінки на основі СТ не є прогнозами фінансових показників банків.
- Результатом СТ є оцінка розміру та достатності капіталу (основного та регулятивного) для кожного банку в прогнозному періоді для кожного із двох макроекономічних сценаріїв.
- Банки повинні виконувати мінімальні вимоги до адекватності основного та регулятивного капіталу за базовим сценарієм та знижені вимоги за несприятливим сценарієм.

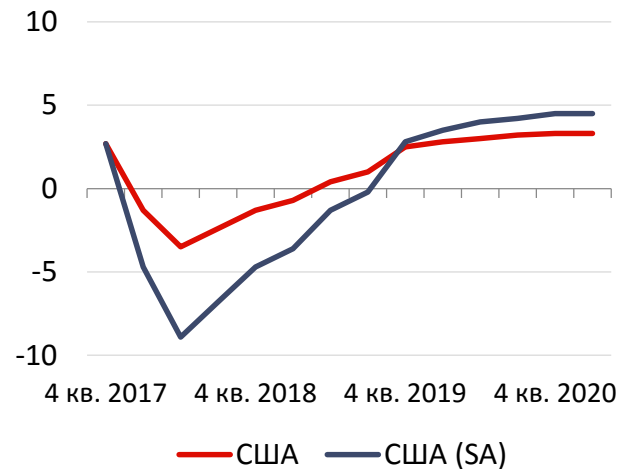

Приклади несприятливих макроекономічних сценаріїв для інших країн

- За несприятливим сценарієм у США припускається зниження реального ВВП у пік кризи на 3.5% та за надзвичайно несприятливим (SA – Severely adverse) на 8.9%;
- У країнах Єврозони криза за несприятливим сценарієм триває два роки і зниження ВВП припускається на рівні 2% у середньому і до 6% у окремих країнах;
- У Великій Британії за несприятливим сценарієм відбувається девальвація фунта відносно євро на 24%.

Прогнозна зміна показників за несприятливими сценаріями

Показник	Країни	2018	2019	2020
Реальний ВВП, %	США	-1.3	2.5	3.3
	США (SA)	-4.7	2.8	4.5
	Єврозона	-0.9	-2.0	0.5
	Єврозона (Швеція)	-3.1	-6.0	-1.7
Безробіття, %	США	6.3	7.0	6.5
	США (SA)	8.5	9.9	8.9
	Єврозона	8.9	9.8	10.9
	Єврозона (Греція)	20.6	20.0	19.1

Макросценарії зміни реального ВВП США поквартально, %

Два сценарії СТ: базовий та несприятливий

- Для базового сценарію використано публічні прогнози НБУ. Значення обмінного курсу для базового сценарію взято з консенсус-прогнозу «Focus Economics».
- Несприятливий сценарій розроблено НБУ, він ґрунтується на таких припущеннях:
  - Зниження реального ВВП на одне стандартне відхилення від базового прогнозу (стандартне відхилення розраховане на даних з 2000 року).
  - Девальвація гривні до долара США – 23% р/р у 2018 (середній рівень девальвації протягом двох попередніх криз) та помірно надалі.
  - Інфляція першого року забезпечує зниження РЕОК* на 5%, надалі залежить від динаміки валютного курсу (інфляція за базового сценарію плюс перенесення темпів зростання курсу із урахуванням коефіцієнту трансмісії).

Показник	2017	Базовий сценарій			Несприятливий сценарій		
		2018П	2019П	2020П	2018П	2019П	2020П
		<i>За оцінками НБУ</i>					
Реальний ВВП, %	2.1	3.4	2.9	2.9	-3.3	-3.8	1.0
Номінальний ВВП, %	23.0**	15.8	11.3	8.9	18.8	12.9	11.6
Індекс споживчих цін, % (на кінець періоду)	13.7	8.9	5.8	5.0	18.7	15.5	9.3
Індекс споживчих цін, % (середній за період)	14.4	11.0	7.3	5.7	20.8	16.5	8.7
Рівень безробіття, %	9.5**	8.5	8.2	8.3	9.8	10.0	9.5
		<i>За оцінками «Focus Economics»</i>			<i>За оцінками НБУ</i>		
Зниження курсу гривні до дол США, % (р/р)	3.8	5.4	2.7	1.5	23.1	11.1	5.6

* реальний ефективний обмінний курс

** оцінені значення за 2017 рік

СТ позичальників: портфельна та індивідуальна основа

Кредити великим боржникам стрес-тестуються на індивідуальній основі.

На портфельній основі стрес-тестуються:

- Кредити ЮО, крім великих боржників.
- Кредити ФО у розрізі переважного виду застави (іпотека, автокредити, інші кредити).

Зміна частки NPL до попереднього року за базового та несприятливого сценаріїв, в.п.

Сегмент	Валюта	Базовий				Несприятливий				
		2018П	2019П	2020П	Усього	2018П	2019П	2020П	Усього	min LGD
Корпоративні (крім великих)	UAH	1.0	-0.3	0.3	1.0	1.5	1.0	0.6	3.2	60%
	FX	0.4	-0.4	-1.4	-1.3	3.7	0.7	0.1	4.5	60%
Іпотека (ФО)	UAH	-3.1	-2.7	-1.0	-6.8	0.5	1.5	-0.1	1.9	60%
	FX	2.5	1.5	1.4	5.3	3.7	1.9	1.0	6.6	100%
Автокредити (ФО)	UAH	-3.7	-3.2	-2.2	-9.0	2.0	0.1	-1.8	0.3	60%
	FX	0.3	0.1	0.1	0.5	0.9	0.2	0.1	1.3	100%
Інші роздрібні	UAH	-5.3	-2.6	-2.0	-9.9	2.4	1.6	-4.4	-0.4	100%
	FX	0.7	0.4	0.2	1.2	1.0	0.5	0.2	1.6	100%

Базою для прогнозування NPL банків є фактичне значення NPL за кожним сегментом, визначене за результатами оцінки якості активів та екстраполяції.

Зростання частки NPL відображає міграцію кредитів з 1 – 9 класів для ЮО (1 – 4 для ФО) до 10 класу для ЮО (5 для ФО). Міграція здійснюється пропорційно з кожного класу.

Оцінка потреби в капіталі

2018 рік	2019 рік	2020 рік
капітал 1-го рівня (2017 рік, к.п. з коригуваннями за результатами оцінки стійкості)	капітал 1-го рівня (2018 рік, к.п.)	капітал 1-го рівня (2019 рік, к.п.)
+	+	+
Операційний прибуток	Операційний прибуток	Операційний прибуток
-	-	-
Зміна кредитного ризику	Зміна кредитного ризику	Зміна кредитного ризику
+/-	+/-	+/-
Інші коригування*	Інші коригування*	Інші коригування*
=	=	=
Чистий прибуток/збиток	Чистий прибуток/збиток	Чистий прибуток/збиток
÷	÷	÷
Активи, зважені на ризик “-” НКР	Активи, зважені на ризик (RWA) (2018, к.п.) “+” зміна RWA “-” зміна НКР	Активи, зважені на ризик (RWA) (2019, к.п.) “+” зміна RWA “-” зміна НКР
=	=	=
Коефіцієнт достатності капіталу 1-го рівня (2018)	Коефіцієнт достатності капіталу 1-го рівня (2019)	Коефіцієнт достатності капіталу 1-го рівня (2020)

* включно із податком на прибуток, тимчасовою різницею у капіталі

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Критичні значення достатності капіталу

Критичні показники достатності капіталу за базовим та несприятливим макроекономічним сценарієм

	За базовим макроекономічним сценаріями			За несприятливим макроекономічним сценаріями		
	2018П	2019П	2020П	2018П	2019П	2020П
Норматив достатності основного капіталу (Н3)	7.0%	7.625%*	8.25%*	3.5%	3.8125%*	4.125%*
Норматив достатності регулятивного капіталу (Н2)	10.0%	10.0%	10.0%	5.0%	5.0%	5.0%

* із урахуванням буферу консервації капіталу, який активується від початку 2020 року

У кожному році визначається нестача капіталу за базовим та несприятливим сценаріями. Остаточна потреба в капіталі – це максимальне із двох значень, розрахованих для відповідних сценаріїв.

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Графік проведення оцінки стійкості банків України

- ◆ **Топ-25 банків, які будуть об'єктами стрес-тестування**
- **Інші банки, для яких оцінка стійкості здійснюватиметься за двома етапами**

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Оприлюднення результатів оцінки стійкості

Показники, що оприлюднюються	для всіх банків	для 25 банків, які є об'єктом стрес-тестування
1. Регулятивний капітал	дані за результатами оцінки якості активів	прогнозні значення на 3 роки
2. Основний капітал		
3. Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2)		
4. Норматив достатності основного капіталу (Н3)		
5. Сума потреби (нестачі) у капіталі за результатами оцінки стійкості		
6. Заходи, здійснені після 01.01.2018 та до оприлюднення результатів оцінки стійкості: <ul style="list-style-type: none"> • які мали істотний вплив на капітал банку • зі зменшення впливу ризиків		
7. Сума потреби (нестачі) у капіталі з урахуванням заходів		

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Стрес-тестування великих позичальників

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Стрес-тестування великих боржників

Прогнозуються:

- Баланс;
- Звіт про прибутки та збитки.

Прогноз на 3 роки.

- Прострочення боргу на 60+днів;
- Від'ємний капітал три роки поспіль;
- Борг/ЕБИТДА > 7.0

✓ **Результат** – сума очікуваного кредитного ризику для кожного з великих боржників.

Формування вибірки для стрес-тесту

Прогноз фінансової звітності боржників

Прогноз фінансового класу та PD

Корегування класу на ознаки високого кредитного ризику

Тестування на достатність грошових потоків

Визначення розміру кредитного ризику

З базової аудиторської вибірки великих боржників (20-40 в залежності від банку) не стрес-тестуються:

- непрацюючі активи;
- інвестпроекти;
- державні монополії.

Прогнозуються клас боржника та імовірність дефолту:

- база - звітність за 2017 р. та прогнозна звітність на 2018-20 роки;
- використовується нова логістична модель, яка діятиме з 1.4.2018.

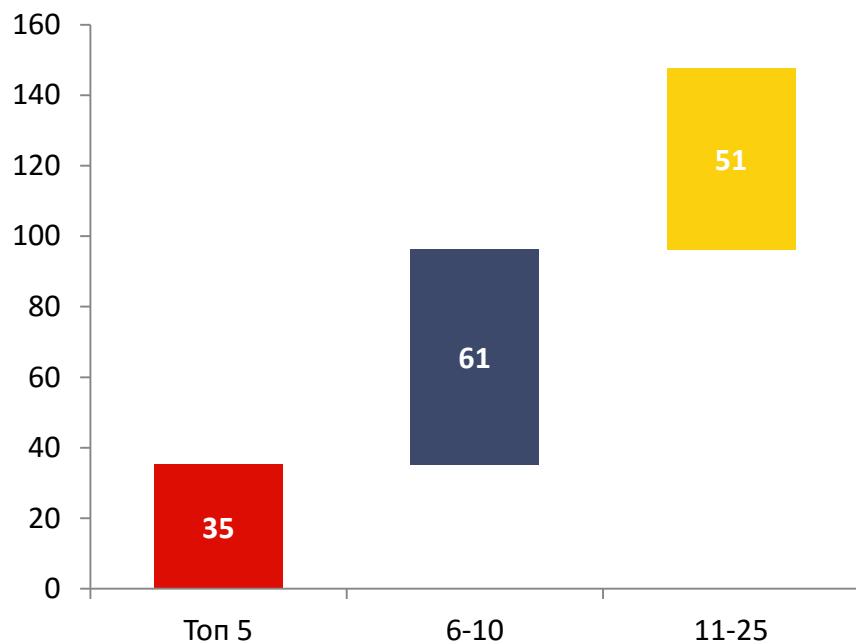
Якщо боржник входить до групи – прогноз для групи (на базі звітності групи за МСФЗ)

- Прогнозується операційний грошовий потік боржника/групи.
- Якщо операційного грошового потоку недостатньо для сплати відсотків без прострочення – дефолт боржника/групи.

Вибірка великих боржників для стрес-тестування

Розподіл заборгованості великих боржників для СТ, Кількість великих боржників, які потрапляють в СТ
млрд. грн.

Банки за обсягом чистих активів*

*з-поміж 25 банків, що стрес-тестуються

Банки за кількістю боржників для СТ

Характеристики вибірки великих боржників

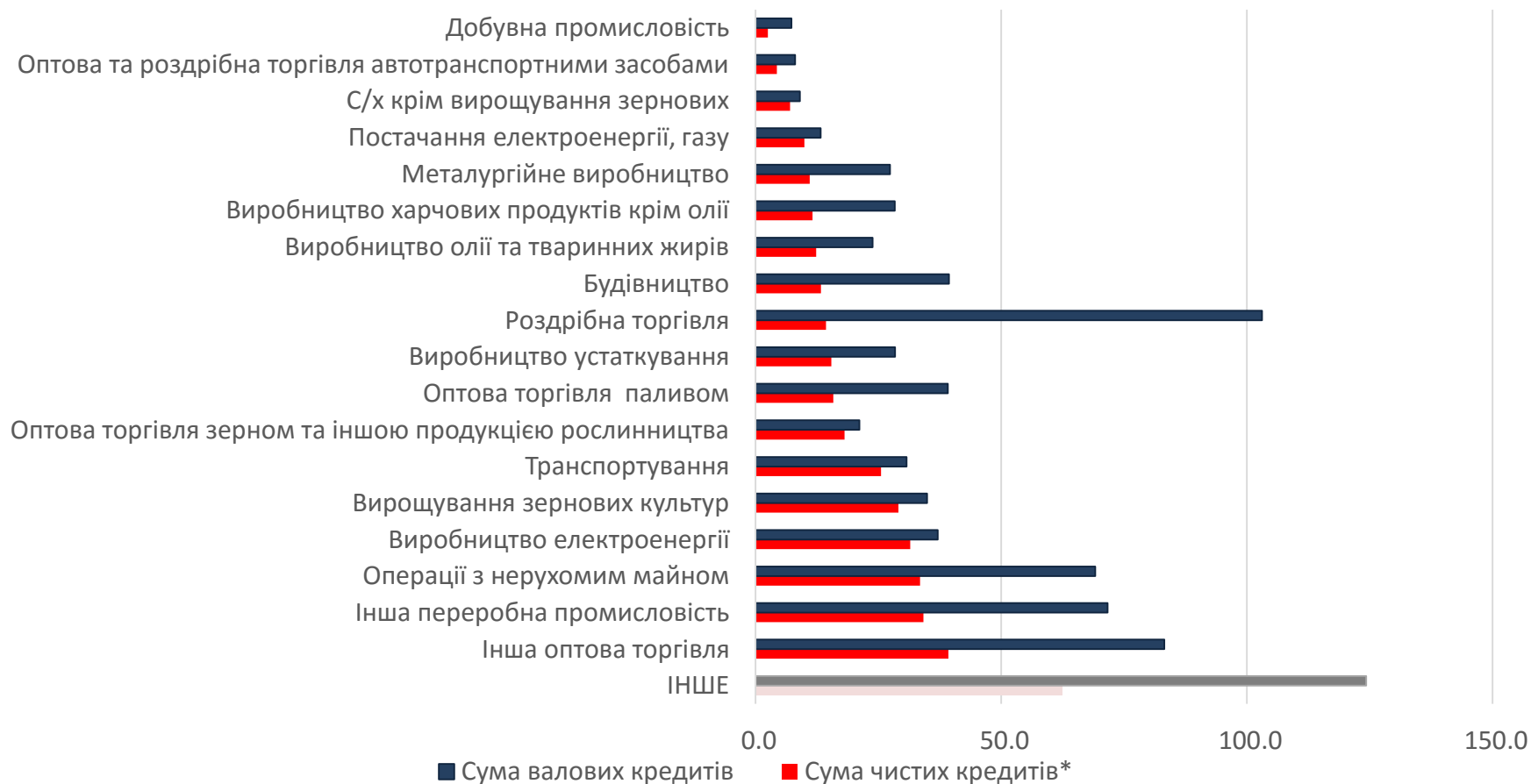
- 147 млрд грн – сукупний обсяг заборгованості:
  - 9% загальних активів 25 банків, що стрес-тестуються;
  - 17% всіх корпоративних кредитів у банківській системі;
  - 39% працюючих корпоративних кредитів у банківській системі.
- Близько 320 індивідуальних боржників/бізнес-груп, що підлягають стрес-тестуванню (окремі позичальники/групи мають заборгованість у декількох банках)

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Кластери (галузі) для прогнозу звітності великих боржників

Обсяг заборгованості корпоративних позичальників у банківській системі за кластерами, млрд. грн.

*борг за вирахуванням кредитного ризику

- Прогноз доходів та витрат залежить від виду діяльності позичальника.
- Групування позичальників на 18 галузевих кластерів – в залежності від КВЕД.
- Для кожного кластера – окрема модель прогнозування доходів та витрат.
- Для позичальників, що не входять до 18 кластерів – стандартна модель (база – номінальний ВВП).

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Додаток 1

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Список банків, що є об'єктами СТ у 2018 році

Приватбанк
Ощадбанк
Укрексімбанк
Райффайзен Банк Аваль
Альфа-Банк
Укргазбанк
ПУМБ
УкрСиббанк
Сбербанк Росії
Укрсоцбанк
ОТП Банк
Акціонерний банк «Південний»
Креді Агріколь Банк
Промінвестбанк
Таскомбанк
Прокредит Банк
Кредобанк
ВТБ Банк
Банк Кредит Дніпро
Мегабанк
Банк Восток
А – Банк
Ідея Банк
Універсал Банк
Банк Інвестицій та Заощаджень